

Les empreses que arriben a les comarques de Lleida

El fenomen, les causes i les motivacions

Informe elaborat per:

Per encàrrec de:

Amb la col·laboració de:

Índex

1. Resum executiu	3
2. Introducció	5
3. Metodologia	7
4. Resultats de la recerca	9
4.1. Dimensió del fenomen	10
4.2. Causes del fenomen	21
5. Conclusions	27
6. Bibliografia	29

A photograph showing a person's hands typing on a silver laptop keyboard. The person is wearing a light-colored shirt and a dark watch. In the background, another laptop is visible on a dark table, and the hands of another person are partially visible. The overall scene suggests a professional meeting or collaborative work environment.

1. Resum executiu

Entre l'1 de gener de 2015 i el 31 de desembre de 2020 van traslladar la seva seu social a la província de Lleida, provinents d'altres territoris de l'Estat, un total de 341 empreses que segueixen actives. Pel que fa al municipi de Lleida, s'hi van traslladar 161 seus socials provinents d'altres municipis.

La província de Lleida ha estat capaç d'atreure un major nombre d'empreses que altres territoris amb una densitat empresarial similar, com Badajoz, Cantàbria o Valladolid. Però ha manifestat una capacitat d'atracció inferior si es compara amb els territoris geogràficament més propers (Girona, Tarragona o Osca).

L'arribada d'empreses ha estat insuficient per cobrir-ne la sortida, produint-se un saldo negatiu de 87 empreses durant el període. La pèrdua de teixit empresarial ha estat superior a la experimentada en altres territoris de similar densitat empresarial i als més propers geogràficament, on fins i tot han guanyat en nombre d'empreses fruit d'aquests moviments.

Durant els darrers anys la tendència s'ha revertit i el nombre d'arribades a la província supera al nombre de sortides, un fet que no s'ha aconseguit al municipi de Lleida, si bé les diferències s'han reduït respecte a anys anteriors.

Una tercera part de les empreses que van arribar a la província de Lleida es va instal·lar a la ciutat de Lleida. En conjunt, tres de cada quatre va traslladar la seu social a les terres de ponent, mentre que una de cada quatre ho va fer a l'àmbit territorial de l'Alt Pirineu i Arán.

El 70% de les empreses que van arribar a la província procedien de la resta de Catalunya, i més de la meitat ho feien des de Barcelona, amb qui s'observa un saldo positiu al superar les arribades el nombre de sortides. El contrari succeeix amb la majoria de territoris, i especialment amb les províncies d'Osca i Madrid, on el nombre d'empreses arribades d'aquests territoris és molt inferior al nombre d'empreses de Lleida que hi van marxar.

Pràcticament la totalitat de les empreses que han arribat al territori (99,71%) són PIME, i especialment microempreses (+90%), el que posa de manifest la dificultat per atraure empreses de gran dimensió. Durant el període van marxar més empreses mitjanes i grans de les que van arribar. Per sectors

d'activitat, els que concentren un major nombre d'arribades són el comercial (28%), la construcció (19%) i les activitats immobiliàries (12%). En la majoria de sectors les arribades són insuficients per compensar les sortides. De fet, a la província aquest fet només s'aconsegueix en el sector comercial, la construcció i la hostaleria. Mentre que a la capital en cap sector d'activitat el nombre d'arribades supera el de sortides, posant de manifest que és un problema molt generalitzat en tots els sectors econòmics.

Pel que fa als factors que motiven l'arribada d'empreses a les comarques de Lleida, destaquen els motius personals i familiars, que encapçalen la llista de possibles causes, ja que un 30% de les empreses enquestades asseguren haver traslladat la seu social per raons d'aquesta naturalesa. El segon factor amb més pes específic és la proximitat amb clients, amb un 19%, seguit de la ubicació geogràfica i la connectivitat, que explica un 16% dels trasllats a Lleida.

A una distància notable hi figuren altres factors de menor rellevància quantitativa, com l'existència de centres d'investigació (8%), les sinergies amb altres empreses (8%), la disponibilitat de treballadors (8%), l'oferta i costos del sòl (5%), l'accessibilitat a matèries primeres (3%) i el nivell de competència de la zona (3%).

Si s'analitzen els resultats en funció de la dimensió de l'empresa, es pot observar que el factor amb més incidència estadística (els motius personals i familiars) afecta exclusivament a les empreses petites. En canvi, hi ha tres factors amb caràcter transversal (existència de centres d'investigació, proximitat de clients, ubicació geogràfica i connectivitat) que han aconseguit captar activitat d'empreses de totes les mides. Per la seva banda, les companyies mitjanes també valoren les sinergies amb altres empreses i l'accés a matèries primeres.

En conclusió, l'arribada d'empreses a la província de Lleida en el període estudiat és una realitat notable, malgrat que no compensa les deslocalitzacions. En aquest sentit, cal parar atenció als factors que les empreses consideren més atractius, fins i tot els de caràcter personal i familiar, per potenciar les virtuts del territori i generar riquesa. Alguns exemples concrets que han aparegut en aquest estudi són: la qualitat de vida, la generació de talent qualificat, el potencial del Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari, la proximitat amb els Ports, els costos del sòl industrial o l'aposta per activitats econòmiques emergents.

2. Introducció

2. Introducció

El mes de març de 2022 es va presentar a la societat un treball d'investigació titulat "Deslocalització d'empreses de les comarques de Lleida: dimensió, causes i solucions", que servia per analitzar científicament el fenomen de les companyies que decideixen abandonar Lleida i traslladar la seu social cap a una altra província de l'Estat espanyol. Les conclusions van tenir una gran rellevància social i política, ja que, per primera vegada, aportaven dades rigoroses i causes concretes a una problemàtica que feia anys que sobrevolava el debat públic del territori.

L'estudi va arribar al Parlament de Catalunya, on es va poder debatre obertament sobre els factors que havien impulsat 428 empreses a deslocalitzar-se de Lleida entre els anys 2015 i 2020, al mateix temps que es proposaven mesures concretes per revertir la situació, com millorar les infraestructures clau, afavorir l'agilitat administrativa o crear pols d'atracció empresarial.

Precisament, durant l'intercanvi d'opinions a la Cambra Catalana, va emergir una pregunta realment interessant, que feia referència a una dada molt concreta de l'estudi, la que assegurava que durant el període investigat també havien arribat 341 empreses a les comarques de Lleida, procedents d'altres indrets. En aquest sentit, la qüestió que va plantejar un

parlamentari va ser la següent: "No tindria sentit aprofundir en les companyies que han escollit el nostre territori per ubicar-hi la seu social, amb la vocació d'esbrinar els punts forts que té la província?".

La Cambra de Comerç de Lleida va decidir recollir el guant i obrir una nova línia de recerca, amb el suport de la Universitat de Lleida i la UPF Barcelona School of Management, que són les dues institucions acadèmiques que ja havien realitzat el primer estudi. D'aquesta manera, l'equip d'investigadors es va reunir de nou per donar resposta a dos interrogants bàsics:

1. Quina dimensió i quines característiques té el fenomen de les empreses que decideixen traslladar la seu social a les comarques de Lleida?
2. Quins factors fan que les empreses es decantin per Lleida i, per tant, són elements d'avantatge competitiva a l'hora d'atraure noves inversions?

Gràcies a l'anàlisi de les dades del Registre Mercantil s'ha aconseguit obtenir informació molt rellevant i inèdita sobre les empreses que arriben a la província, aconseguint quantificar rigorosament el fenomen i descobrint aspectes tan rellevants com l'origen de les companyies o els sectors d'activitat més afectats.

Per altra banda, gràcies a la generosa participació de nombrosos empresaris, directius, polítics i experts, s'ha pogut fer una tasca molt curosa d'anàlisi qualitativa per identificar els principals factors que atrauen les empreses, aconseguint completar així els objectius de la investigació.

A person's hand is visible in the foreground, pointing towards a wall covered with numerous colorful sticky notes (yellow, pink, and orange). The background is slightly blurred, emphasizing the text and the hand. The sticky notes are arranged in a somewhat organized manner, suggesting a brainstorming or planning session.

3. Metodologia

Per portar a terme el present treball d'investigació s'han utilitzat quatre metodologies diferents, totes elles reconegudes per la comunitat científica internacional, que han servit per fer una aproximació rigorosa als dos objectius de l'estudi: dimensionar el fenomen i esbrinar-ne les causes.

En primer lloc, s'ha utilitzat l'estadística descriptiva per extreure i explicar les dades del registre mercantil relatives als canvis de localització d'empreses efectuats en els darrers sis anys (1 de gener de 2015 – 31 de desembre de 2020). Per poder fer una bona anàlisi comparativa, les dades referents a la província de Lleida s'han complementat amb les d'altres províncies espanyoles que s'han considerat significatives, ja sigui per la proximitat geogràfica o per les similituds en densitat empresarial. Aquest exercici és el que ha permès dimensionar el fenomen, tant en termes absoluts com relatius.

Després d'aquesta primera fase de quantificació, s'han posat en marxa tres metodologies més, en ordre seqüencial, per obtenir informació sobre els factors que motiven l'arribada d'empreses a la província de Lleida:

1. Qüestionari: S'ha seleccionat una mostra de 25 empreses que en els darrers sis anys han traslladat la seva seu social a Lleida i se'ls ha facilitat un qüestionari per conèixer els motius que les van portar a prendre la decisió. Per tal d'enumerar els possibles factors, s'ha portat a terme una

revisió de la literatura, tant de publicacions professionals com acadèmiques, que ha permès treballar sobre un marc de 9 grans variables. Com a limitació de l'estudi, cal esmentar la mida de la mostra que va respondre el qüestionari, ja que suposa un inconvenient des del punt de vista de significança estadística, tot i que es considera vàlida per a la interpretació qualitativa.

2. Grup focal: Després de realitzar una anàlisi qualitativa del qüestionari, s'ha organitzat un grup de discussió per debatre els resultats, integrat per quatre empresaris lleidatans de diferents sectors, dos representants polítics de competències provincials (Diputació de Lleida i Delegació del Govern a Lleida), així com expertes de tres institucions del territori (Col·legi d'Economistes de Lleida, Cambra de Comerç de Lleida i Universitat de Lleida). La discussió té una extensió de 90 minuts i és degudament enregistrada per a la seva anàlisi posterior.

3. Entrevista en profunditat: Amb la voluntat de seguir aprofundint en les conclusions del qüestionari i del grup focal, la metodologia es completa amb quatre entrevistes en profunditat a empresaris que han traslladat la seva social o part de la seva activitat a la província de Lleida. La principal aportació d'aquesta metodologia és ampliar els coneixements sobre la realitat de la gran empresa, ja que la mostra inicial del qüestionari només incloïa una companyia de més de 250 treballadors.

D'aquesta manera, amb la combinació dels quatre mètodes s'ha aconseguit un nivell de coneixement suficient per donar resposta als objectius que planteja l'estudi.

A close-up photograph showing a person's hand in a dark blue sleeve picking a purple saffron flower from a field of dry, brown soil. To the right, a large, shallow, woven basket is filled with many harvested saffron flowers. The scene is brightly lit, casting shadows on the ground.

4. Resultats de la recerca

4. Resultats de la recerca

4. 1. Dimensió del fenomen

4.1.1. Província de Lleida

4.1.1.1. Identificació de les empreses que han traslladat la seva seu social a la província de Lleida

A l'hora de valorar l'atractiu que un territori te pel sector empresarial, tan important és conèixer el nombre d'empreses que marxen d'aquest territori, com el volum d'empreses que el mateix és capaç d'atraure procedents d'altres territoris. En la mesura que les empreses arribades de fora puguin compensar-ne les sortides això evitarà que el teixit productiu és debiliti. No obstant, un saldo negatiu com a conseqüència d'aquests moviments pot posar de manifest l'existència d'un problema greu en el territori, i la necessitat d'intervenció per part de les administracions públiques per revertir la situació.

Mitjançant les dades disponibles en el Registre Mercantil, es va poder observar que entre l'1 de gener de 2015 i el 31 de desembre de 2020 havien arribat a la província de Lleida, provinents d'altres territoris de l'Estat, un total de 341 empreses. Cal tenir en compte, que aquesta xifra fa referència únicament a aquelles empreses que van traslladar la seva seu social a la província de Lleida durant el període indicat, i que a 31 de desembre de 2020 seguien operatives en el territori lleidatà. És a dir, no es tenen en consideració aquelles empreses que van traslladar la seva seu social a Lleida durant aquests anys, però que abans de 31 de desembre de 2020 ja havien marxat de la província. De la mateixa manera, tampoc s'inclouen aquelles empreses que es van traslladar a Lleida durant el període, però que a 31 de desembre de 2020 ja havien cessat en la seva activitat. Finalment, també s'exclouen aquelles empreses que amb posterioritat al 2015 havien marxat del territori, i que van tornar abans de finalitzar l'any 2020 (no són considerades com noves empreses arribades de fora).

Per fer-nos una idea de la magnitud que representa aquesta xifra dins el teixit empresarial de la província de Lleida, convé indicar que l'Institut Nacional d'Estadística (INE) xifrava en 13.383 les empreses actives amb forma societària a la província de Lleida a finals de l'any 2020. Per tant, les 341 empreses que van arribar al territori durant el període analitzat suposaria al 2020 un 2,55% del total d'empreses amb forma societària. Per valorar si es tracta d'una xifra significativa, en la Figura 1 la mateixa es compara amb les obtingudes per altres províncies durant el mateix període. Concretament, s'han seleccionat les 3 províncies espanyoles amb una densitat empresarial més similar a la de Lleida (Badajoz, Cantàbria i Valladolid), les dos altres províncies catalanes de menor dimensió (Girona i Tarragona) i la més pròxima geogràficament (Osca).

Figura 1. Percentatge d'empreses que han arribat a set províncies de l'Estat espanyol durant el període 2015-2020.

	Empreses que han arribat	Societats actives (INE 2020)	% Empreses que han arribat
Lleida	341	13.383	2,55%
Badajoz	266	13.572	1,96%
Cantàbria	263	12.102	2,17%
Valladolid	293	3.570	2,16%
Girona	850	25.745	3,30%
Tarragona	626	20.313	3,08%
Osca	278	6.157	4,52%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Tal i com es pot observar, la província de Lleida ha estat capaç d'atraure empreses procedents d'altres territoris en unes proporcions lleugerament superiors als d'altres províncies que tenen una densitat empresarial similar (Badajoz, Cantàbria i Valladolid). No obstant, quan aquesta dada es compara amb els territoris més propers geogràficament, s'observa com la capacitat d'atracció d'empreses a les terres de Lleida és inferior, especialment si ho comparem amb la província d'Osca, on han atret una quantitat d'empreses procedents d'altres territoris equivalent al 4,5% del seu teixit empresarial, 2 punts percentuals per sobre de les dades obtingudes a Lleida.

Convé recordar que, tal i com es va indicar en "l'estudi sobre la deslocalització d'empreses de les comarques de Lleida", aquesta arribada d'empreses resultava insuficient per compensar la sortida d'empreses durant el període, que es va xifrar en 428. Per tant, com a conseqüència d'aquests fluxos d'empreses entre territoris durant el període analitzat s'havia obtingut a la província de Lleida un saldo negatiu de 87 empreses, fet que posava de manifest una pèrdua de teixit empresarial a la província com a conseqüència d'aquest fenomen.

En la figura 2 es pot observar el pes que representen, tant les empreses arribades com les empreses que van marxar, en cadascun dels territoris anteriors, el que permet comparar el diferent impacte global que aquests moviments han tingut en cada territori.

Tal i com es pot observar, la província de Lleida és de les 7 províncies analitzades la que s'ha vist més negativament afectada com a conseqüència d'aquests moviments empresarials entre territoris, tant en valors absoluts com en valors relatius. S'ha comprovat que aquest pitjor balanç es deu principalment al volum d'empreses que va marxar del territori, més que no pas al nombre d'empreses que hi van arribar, on la dada a Lleida és més positiva que en altres territoris. Les dades són especialment preocupats si les comparem amb els territoris més propers, especialment amb Girona i Osca, on el saldo, a

4. Resultats de la recerca

diferència del que succeeix a Lleida és clarament positiu, posant de manifest un major atractiu empresarial durant aquest període per part d'aquests territoris.

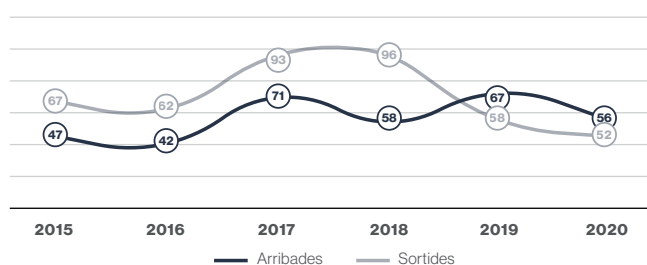
Figura 2. Arribades i sortides d'empreses a set províncies de l'Estat Espanyol durant el període 2015-2020.

	Empreses arribades (% sobre total empreses)	Empreses que van marxar (% sobre total empreses)	Diferencial (% sobre total empreses)
Lleida	341 (2,55%)	428 (3,20%)	-87 (0,65%)
Badajoz	266 (1,96%)	304 (2,24%)	-38 (0,28%)
Cantàbria	263 (2,17%)	222 (1,83%)	41 (0,34%)
Valladolid	293 (2,16%)	347 (2,56%)	-54 (0,40%)
Girona	850 (3,30%)	676 (2,63%)	174 (0,67%)
Tarragona	626 (3,08%)	639 (3,15%)	-13 (0,07%)
Osca	278 (4,52%)	137 (2,23%)	141 (2,29%)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Un altre aspecte que cal analitzar detingudament és l'evolució que manifesten aquestes arribades i sortides d'empreses del territori amb el pas dels anys. Això ha de permetre observar, per una banda, si és tracta d'una tendència habitual al llarg del període, o si pel contrari existeixen diferències significatives entre els anys que puguin respondre a fenòmens o circumstàncies puntuals. I per altra banda, ha de permetre identificar quina és la tendència actual i que es pot esperar durant els següents anys. La Figura 3 mostra el nombre d'empreses que han arribat i marxat de la província de Lleida en cadascun dels anys d'aquest període.

Figura 3. Evolució de les arribades i sortides d'empreses de les comarques de Lleida al llarg del període 2015-2020.

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

En relació al nombre d'arribades, podem observar com si bé durant els dos primers anys analitzats el nombre d'empreses que van traslladar la seu social a les comarques de Lleida no arribava a les 50 empreses anuals, aquesta xifra es va incrementar de manera significativa al 2017, en què l'arribada de 71 empreses va suposar el punt més alt de la sèrie (un 70% més d'arribades respecte al 2016). Durant els següents anys, si bé el nombre d'empreses que han arribat al territori va ser inferior, es va situar en unes xifres bastant per sobre que les obtingudes al inici del període. De fet, entre el 2017 i el 2020 es va produir l'arribada del

74% de les empreses que van arribar durant el període. Fet que posaria de manifest que la capacitat per atraure empreses ha millorat amb el pas dels anys. Si bé el 2020 es torna a observar una lleugera reducció en el nombre d'arribades, aquesta s'explicaria pel context de crisi sociosanitària provocada per la COVID19, un fenomen que va reduir la mobilitat empresarial, tal i com també s'observa amb el menor nombre de sortides d'empreses del territori.

Un aspecte a destacar de la figura 3, és que s'observen dos tendències clarament diferenciades, per una banda del 2015 al 2018, en què el nombre de sortides supera significativament al nombre d'arribades (la diferència es situa al voltant de 20 empreses els tres primers anys i 38 el darrer), i per una altra banda els anys 2019 i 2020, on es capgira la tendència, i el nombre d'empreses arribades procedents d'altres territoris supera el nombre d'empreses que van marxar. Aquestes dades, per tant, posen de manifest que la mencionada pèrdua de teixit productiu com a conseqüència d'aquests moviments empresarials, es va produir sobretot durant els primers anys del període. Entre el 2015 i el 2018 es va generar un diferencial negatiu de 100 empreses, mentre que durant els dos darrers anys, no únicament no es va perdre teixit productiu, si no que aquests moviments reflecteixen un saldo positiu de 13 empreses. Per tant, les dades mostren que la tendència negativa s'hauria interromput, si bé la recuperació d'empreses els dos darrers anys queda molt lluny de poder compensar la pèrdua experimentada els anys anteriors.

Un altre aspecte que cal tenir en compte a l'hora de dimensionar el impacte d'aquest fenomen és el referent a la dimensió de les empreses involucrades en aquests moviments, donat que el impacte en el territori, tant en termes de generació de riquesa com d'ocupació, no serà el mateix dependent de la grandària d'aquestes empreses. En la Figura 4 es pot observar com es distribueixen aquestes empreses segons la seva dimensió atenent al seu darrer nombre de treballadors disponible. Concretament, es distingeixen 4 categories: microempreses (de 1 a 9 treballadors), petites (de 10 a 49 treballadors), mitjanes (de 50 a 249 treballadors) i grans (a partir de 250 treballadors).

Figura 4. Distribució de les empreses que han arribat a les comarques de Lleida i de les que han marxat de les mateixes en el període 2015-2020, segons la seva dimensió.

	Treballadors	Empreses que han arribat	%	Empreses que han marxat	%
Lleida	1-9	309	90,62	385	89,95
Badajoz	10-49	28	8,21	33	7,71
Cantàbria	50-249	3	0,88	8	1,87
Valladolid	>250	1	0,29	2	0,47

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil i de la base de dades SABI.

Tal i com es pot observar, més del 90% de les empreses que han arribat al territori s'inclourien en la categoria de microempreses. Per la seva banda, 28 empreses eren petites i 3 mitjanes

4. Resultats de la recerca

empreses. Això suposa que 340 de les 341 empreses que s'han traslladat a la província de Lleida rebrien la consideració de PIME (99,71%). Cal recordar que PIMEC, en el seu anuari de la PIME catalana l'any 2020, indicava que a Catalunya un 99,56% de les empreses amb assalariats eren PIMEs, i per tant, la proporció de PIMEs que han arribat sobre el total d'aquestes empreses, estaria bastant en consonància amb la seva presència dominant en el conjunt del teixit empresarial català. Per la seva banda, només una gran empresa va traslladar la seva seu social a la província de Lleida durant el període. Aquestes proporcions, són bastant similars a les observades en les empreses que van marxar del territori, si bé es pot apreciar una proporció lleugerament superior d'empreses de major dimensió en el cas de les que van marxar. Així, durant el període han arribat a Lleida un total de 4 empreses entre mitjanes i grans (1,17% del total), mentre que en van marxar un total de 10 (2,34% del total). Si bé les diferències en quant a dimensió no són molt significatives, també han de ser tingudes en compte, doncs no únicament el nombre d'arribades no ha compensat el de sortides, sinó que també cal tenir present aquesta major dimensió de les empreses que han traslladat la seu social fora de Lleida, el que intensifica l'impacte en el territori.

4.1.1.2. Ubicació i procedència de les empreses que han arribat al territori

En la figura 5 podem observar en quins municipis van establir la seva seu social les 341 empreses que van arribar a les comarques de Lleida durant el període analitzat.

Figura 5. Distribució de les empreses que han arribat a les comarques de Lleida en el període 2015-2020, segons en municipi on han establert la seu social.

Municipi	Empreses	%	Municipi	Empreses	%
Lleida	116	34,02%	Agramunt	4	1,17%
Tàrrrega	23	6,74%	Alcoletge	4	1,17%
La seu d'Urgell	16	4,69%	Almacelles	4	1,17%
Vielha e Mijaran	12	3,52%	Bellcaire d'Urgell	4	1,17%
Guissona	11	3,23%	Bellpuig	4	1,17%
Naut Aran	11	3,23%	Montferrer i Castellbò	4	1,17%
Mollerussa	9	2,64%	Seròs	4	1,17%
Balaguer	7	2,05%	Solsona	4	1,17%
Bellver de Cerdanya	6	1,76%	Torrefarrera	4	1,17%
Tremp	6	1,76%	Altres	88	25,81%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Les empreses que van arribar a Lleida procedents d'altres províncies de l'Estat es van distribuir en un total de 78 municipis

lleidatans. Tal i com és pot observar, la capital de la província va esdevenir el destí favorit rebent un total de 116 empreses, el que representa una de cada tres empreses arribades de fora. A continuació, i a una distància significativa, també destacaríem altres municipis com els de Tàrrrega (6,74%), La Seu d'Urgell (4,69%), Vielha e Mijaran (3,52%), Guissona (3,23%) i Naut Aran (3,23%). Conjuntament, aquests municipis van rebre un 55% de les empreses arribades de fora. D'aquests resultats en podem destacar que, si bé el municipi de Lleida concentra una bona part d'aquestes empreses, no existeix una excessiva concentració, sinó que les empreses arribades de fora es troben molt repartides pel territori lleidatà. Cal tenir present que a la província de Lleida hi ha un total de 231 municipis, de manera que una tercera part dels municipis de la província van atraure almenys una empresa procedent d'altres províncies. La dada és encara més significativa si tenim en compte que més de la meitat dels municipis tenen actualment menys de 500 habitants.

Per tal de comprovar l'existència de diferències en la capacitat d'atracció d'empreses de les diferents zones del territori, en la figura 6 es mostra com es distribueixen aquestes empreses arribades de fora segons la comarca on van establir la seva nova seu social.

Figura 6. Distribució de les empreses que han arribat a les comarques de Lleida en el període 2015-2020, segons la comarca on han establert la seu social.

Comarca	Empreses	%	Comarca	Empreses	%
Segrià	145	42,5%	Solsonès	10	2,9%
Urgell	39	11,4%	Pallars Jussà	9	2,6%
L'Alt Urgell	30	8,8%	La Cerdanya	8	2,3%
Vall d'Aran	24	7,0%	Pallars Sobirà	7	2,1%
La Segarra	23	6,7%	Les Garrigues	6	1,8%
La Noguera	23	6,7%	L'Alta Ribagorça	1	0,3%
Pla d'Urgell	16	4,7%			

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

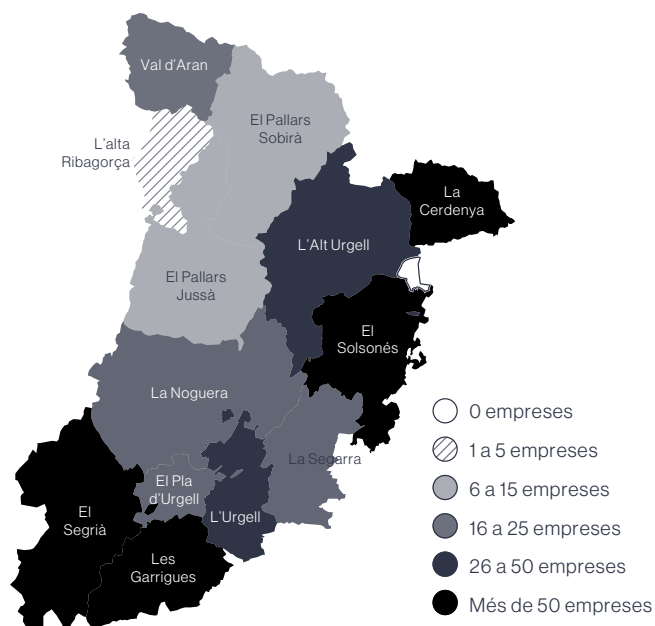
Tal i com es pot observar, existeixen importants diferències entre les diferents comarques lleidatanes a l'hora d'atraure empreses procedents d'altres províncies. Per una banda, en destaca la comarca del Segrià, que impulsada per la capital, però també per altres municipis, va captar més del 42% de les empreses arribades de fora. A continuació, a una distància important del Segrià, però amb xifres prou significatives trobaríem les comarques de l'Urgell, l'Alt Urgell, Vall d'Aran, la Segarra i la Noguera. Cadascuna d'elles va captar entre el 6,7% i el 11,4% d'aquestes empreses. Així, el 83% de les empreses vingudes de fora es concentren en 6 comarques. Finalment, trobaríem un darrer grup de comarques on conjuntament s'hi van instal·lar el 16,7% de les empreses, i on cap d'elles en va atraure més del 5%. Serien les comarques del Pla d'Urgell, el Solsonès, els

4. Resultats de la recerca

Pallars Jussà, la Cerdanya, el Pallars Sobirà, les Garrigues i l'Alta Ribagorça. La figura 7 permet observar de manera més gràfica aquesta distribució per comarques, i dona una idea més clara del seu impacte en el territori.

La figura 7 confirma gràficament l'existència d'aquesta distribució desigual per comarques. A més, posa de manifest com una àmplia majoria de les empreses arribades a la província de Lleida han optat per instal·lar-se a les terres de Ponent (gairebé 3 de cada 4). Per contra, l'àmbit funcional territorial de l'Alt Pirineu i Arán concentra el 23% de les empreses. En aquest darrer cas, a més, s'observa una distribució molt desigual en el territori, ja que la majoria de les empreses es concentren principalment a les comarques de la Vall d'Aran i l'Alt Urgell, essent molt menor la captació d'empreses en la resta del territori. Pel que fa a les terres de Ponent, si bé la comarca del Segrià en representa la principal ubicació, altres comarques també han estat capaces d'atraure un nombre significatiu d'empreses. En aquesta àrea, les Garrigues seria l'única comarca que destacaria negativament per una atracció significativament més baixa.

Figura 7. Intensitat de l'arribada d'empreses a les comarques de Lleida procedents d'altres províncies en el període 2015-2020.

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

També resulta interessant analitzar l'evolució de l'arribada d'empreses als diferents territoris, per tal de comprovar si la seva capacitat per atraure empreses ha variat al llarg del temps. La figura 8 mostra com ha evolucionat aquesta arribada d'empreses en cada comarca lleidatana durant el període analitzat. S'observa com, en línia amb el conjunt de la província, la majoria de comarques lleidatanes han experimentat un increment en el nombre d'empreses arribades d'altres províncies durant la segona meitat del període. Podent destacar la major

arribada d'empreses experimentada els tres darrers anys a l'Alt Urgell (20 de les 30 empreses), a la Vall d'Aran (15 de les 24 empreses), al Solsonès (7 de les 9 empreses), a la Cerdanya (6 de les 8 empreses) o al Pallars Jussà (6 de les 9 empreses). Contràriament, algunes poques comarques han mostrat una tendència contrària, experimentant un menor nombre d'empreses arribades durant la segona meitat del període, serien l'Urgell (15 de les 39 empreses) i la Segarra (10 de les 23 empreses). Un cas a part seria el de l'Alta Ribagorça, on únicament hi va arribar una empresa procedent d'altres províncies al llarg de tot el període. També crida l'atenció el cas de la Segarra, on 11 de les 23 empreses hi van arribar al 2017, essent molt menor aquesta xifra la resta d'anys, fet que el converteix en un any atípic per la comarca.

Figura 8. Evolució de l'arribada d'empreses a les comarques de Lleida en el període 2015-2020.

Comarca	2015	2016	2017	2018	2019	2020
La Cerdanya	0	0	2	2	2	2
La Noguera	4	1	5	5	4	4
La Segarra	1	1	11	4	3	3
L'Alt Urgell	4	3	3	7	6	7
L'Alta Ribagorça	0	0	1	0	0	0
Les Garrigues	1	1	1	2	1	0
Pallars Jussà	1	0	2	1	2	3
Pallars Sobirà	1	2	0	3	0	1
Pla d'Urgell	2	3	1	4	5	1
Segrià	25	19	29	21	29	22
Solsonès	0	1	2	1	4	2
Urgell	6	6	12	3	8	4
Vall d'Aran	2	5	2	5	3	7

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Un altre fet que resulta interessant i necessari d'analitzar per entendre la idiosincràsia de les empreses que han arribat és el relatiu a l'origen d'aquestes empreses. En la Figura 9 es mostra la distribució d'aquestes empreses segons la seva província d'origen. Les dades posen de manifest que la majoria de les empreses que es van traslladar a Lleida procedien de territoris de la resta de Catalunya (gairebé el 70% del total). Per províncies, s'observa com la majoria provenien de la província de Barcelona (56,6% del total). A continuació, i a una distància significativa, destacarien altres territoris com Tarragona (8,5%), Osca (6,45%), Saragossa (5,87%), Madrid (5,28%) i Girona (4,11%). Els resultats mostren que si ve arriben empreses de diversos territoris, la gran majoria ho fan des dels territoris limítrofs (resta de Catalunya i Aragó). De fet, menys d'un 20% de les empreses arribades ho fan des de territoris més allunyats. Crida l'atenció que aquests sis

4. Resultats de la recerca

territoris dels que han arribat més empreses van ser identificats també com els principals destins de les empreses que van marxar en l'estudi sobre la deslocalització d'empreses de les comarques de Lleida publicat al 2022. Aquest fet, mostra la intensitat dels fluxos d'empreses existents entre Lleida i aquests sis territoris.

Figura 9. Distribució de les empreses arribades a les comarques de Lleida segons la província d'origen (2015-2020)

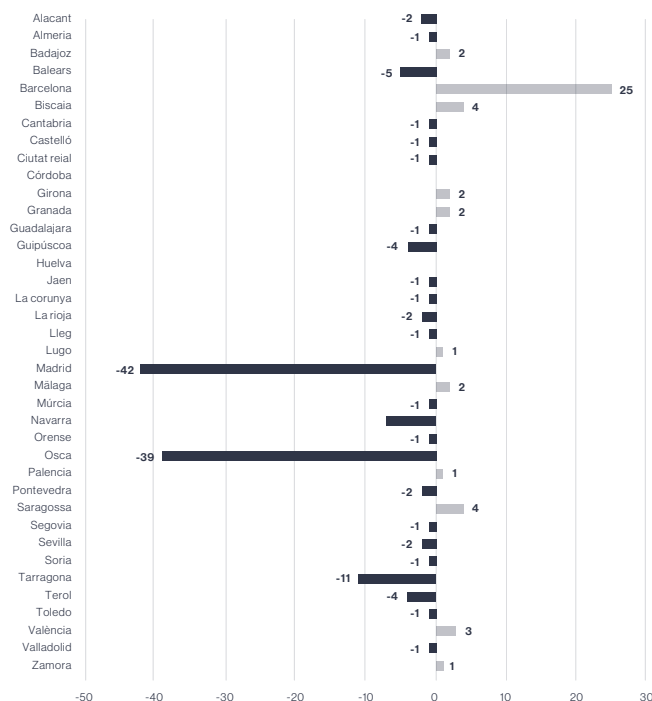
Província	Arribades	%	Província	Arribades	%
Barcelona	193	56,60%	Sevilla	3	0,88%
Tarragona	29	8,50%	Badajoz	2	0,59%
Osca	22	6,45%	Córdoba	2	0,59%
Saragossa	20	5,87%	Granada	2	0,59%
Madrid	18	5,28%	Alacant	1	0,29%
Girona	14	4,11%	Cantàbria	1	0,29%
Balears	6	1,76%	Huelva	1	0,29%
València	6	1,76%	Lugo	1	0,29%
Biscaia	5	1,47%	Navarra	1	0,29%
Castelló	4	1,17%	Palència	1	0,29%
Màlaga	4	1,17%	Toledo	1	0,29%
Almeria	3	0,88%	Zamora	1	0,29%
TOTAL 341 empreses					

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Aquests fluxos entre territoris, no obstant, no han tingut la mateixa incidència en el teixit empresarial de la província de Lleida. Aquest fet és pot veure fàcilment en la figura 10 on es mostren els fluxos nets d'empreses entre Lleida i la resta de territoris.

Si bé la província de Barcelona va esdevenir el principal destí de les empreses que van marxar (39%), les dades ara obtingudes mostren que aquesta sortida d'empreses es va veure sobradament compensada pel nombre d'empreses de Barcelona que van fer el camí invers. Fruit d'aquests moviments, el nombre d'empreses a les terres de Lleida va augmentar en 25. Per tant, si bé no es pot parlar d'un equilibri de forces entre aquests dos territoris, donat que les empreses de Lleida que marxen a Barcelona representaven una proporció molt superior al d'empreses de Barcelona que es van traslladar a Lleida (1,26% vs 0,1%), si que es pot afirmar que en termes absoluts Lleida es veu beneficiada d'aquesta proximitat a un nucli urbà tan important com és el relatiu a Barcelona i la seva àrea metropolitana, ja que part del seu dinamisme empresarial s'estén també fins a Lleida.

Figura 10. Flux net d'empreses entre la província de Lleida i la resta de províncies

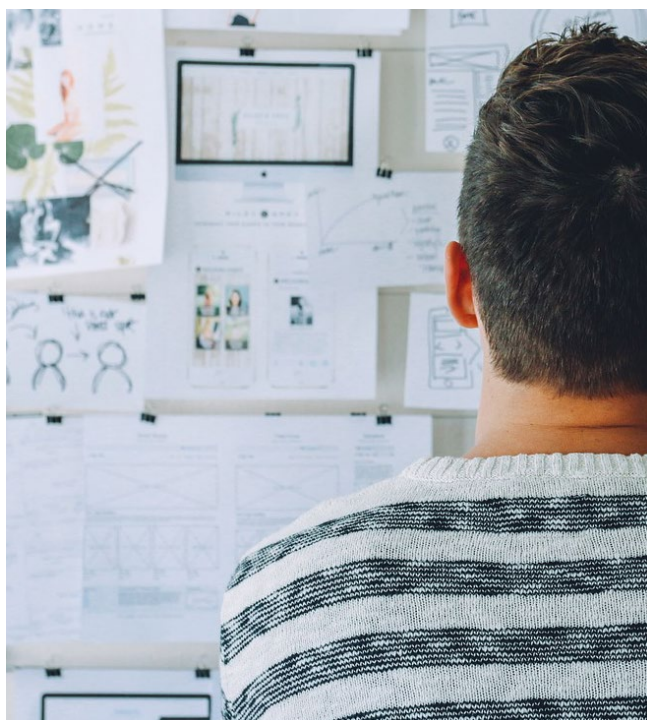
Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

En canvi, no succeeix el mateix amb altres territoris. Els casos més destacats correspondrien als fluxos amb les províncies de Madrid i d'Osca, on el nombre d'empreses que han arribat procedents d'aquests territoris és clarament insuficient com per a poder compensar el volum d'empreses que s'hi van traslladar. De fet, com a conseqüència d'aquests moviments, es va produir una reducció de més de 80 empreses en les comarques de Lleida. Per tant, contràriament al que succeeix amb Barcelona, Lleida mostra una dèbil posició enfront a aquests territoris, que es posa de manifest en les dificultats per atraure empreses dels mateixos en uns nivells similars als d'empreses lleidatanes que hi marxen. D'una manera menys significativa, també s'observen fluxos negatius amb altres territoris, com són: Tarragona, Navarra, Balears o Guipúscoa. Contràriament, són molts menys els territoris on s'observa un flux positiu, ja que tret de Barcelona, en la resta de províncies amb un flux positiu les arribades d'empreses poc més que en compensen les sortides.

4.1.1.3. Sector d'activitat de les empreses que han arribat al territori

Un altre aspecte d'especial interès en relació a les empreses que han arribat al territori lleidatà és el referent al seu sector d'activitat, ja que això ens permetrà identificar quin sectors de l'economia lleidatana resulten més atractius per les empreses de

4. Resultats de la recerca

fora i quins sectors menys.

Per tal de realitzar aquesta anàlisi, s'ha optat per utilitzar la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (CNAE) que permet la classificació i agrupació de les unitats productores segons l'activitat que exerceixen de cara a l'elaboració d'estadístiques. Així, per aquest estudi, s'ha tingut en compte el codi CNAE de cadascuna de les empreses per identificar el seu sector d'activitat. En la figura 11 podem observar com es distribueixen les empreses que van arribar a la província de Lleida segons el seu sector d'activitat.

Tal i com es pot observar, els sectors d'activitat on s'ha produït una major arribada d'empreses són el comerç (96 empreses), seguit de la construcció (64 empreses) i les activitats immobiliàries (42 empreses). Al voltant del 60% de les empreses que van arribar correspondrien a aquests tres sectors. A continuació, es situarien sectors com els vinculats a les activitats professionals, l'hostaleria, la indústria manufacturera, el transport i emmagatzematge o l'agricultura i la ramaderia, si bé amb una significança menor (30,5% entre tots ells). Altres sectors també haurien estat receptors d'algunes empreses arribades de fora, però en aquest cas les xifres serien poc significatives.

Crida l'atenció que els tres sectors als que han arribat més empreses de fora de la província, van ser identificats també en l'estudi sobre deslocalització d'empreses a les comarques de Lleida com els tres sectors dels quals havien marxat més empreses. Del total d'empreses que havien marxat, un 21,3% de les empreses pertanyia al sector comercial, un 14% al sector de la construcció, i un 12,1% al sector de les activitats immobiliàries. És a dir, gairebé la meitat de les empreses que van marxar de Lleida pertanyien a aquests tres sectors d'activitat. Per tant, aquestes

dades confirmen aquests tres sectors com els més propensos a experimentar moviments interterritorials de les seves empreses.

Figura 11. Distribució de les empreses arribades a les comarques de Lleida segons el sector d'activitat (2015-2020).

Codi Activitat CNAE	Sector	Arribades	%
G	Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	96	28,15%
F	Construcció	64	18,77%
L	Activitats immobiliàries	42	12,32%
M	Activitats professionals, científiques i tècniques	25	7,33%
I	Hostaleria	23	6,74%
C	Indústria manufacturera	20	5,87%
H	Transport i emmagatzematge	20	5,87%
A	Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	16	4,69%
J	Informació i comunicacions	8	2,35%
N	Activitats administratives i serveis auxiliars	8	2,35%
K	Activitats financeres i d'assegurances	6	1,76%
Q	Activitats sanitàries i de serveis socials	4	1,17%
S	Altres serveis	3	0,88%
D	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	2	0,59%
P	Educació	2	0,59%
E	Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	1	0,29%
R	Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	1	0,29%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

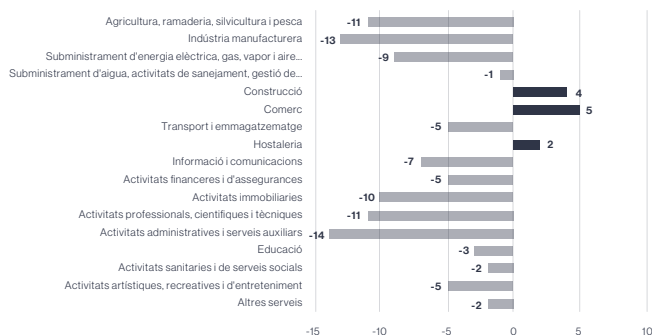
Per tal de comprovar fins a quin punt aquests moviments d'empreses entre províncies poden haver afectat als diferents sectors d'activitat a la província de Lleida, en la figura 12 es mostra el flux net d'empreses que s'ha obtingut en cada sector d'activitat, després de tenir en compte tant les empreses que van marxar com les empreses que van arribar a cadascun d'ells.

Tal i com es pot observar, si bé el sector comercial va ser identificat com el sector del que havien marxat més empreses de Lleida, ara s'ha observat que el nombre d'empreses que hi van arribar va permetre compensar-ne la sortida. De fet, com a conseqüència d'aquests moviments el nombre d'empreses en aquest sector va augmentar en 5. De la mateixa manera, en el sector de la construcció, les 64 empreses arribades van permetre compensar les 60 empreses que en van marxar, obtenint un reduït flux net positiu. No succeeix el mateix en el cas del sector immobiliari, on les 42 arribades al sector van ser

4. Resultats de la recerca

insuficients per compensar les empreses que en van marxar, abocant un flux net negatiu de 10 empreses. De fet, en la majoria de sectors d'activitat el nombre d'empreses que van arribar van ser insuficients com per a compensar la sortida experimentada. Alguns dels sectors que es van veure més afectats per aquests moviments van ser el de les activitats administratives i serveis auxiliars (14 empreses menys), la indústria manufacturera (13 empreses menys), l'agricultura i ramaderia (11 empreses menys), les activitats professionals, científiques i tècniques (11 empreses menys), el subministrament d'energia elèctrica (9 empreses menys) o el ja mencionat sector immobiliari. De fet, en només tres sectors s'observa un flux net positiu (Comerç, Construcció i Hostaleria), i en unes xifres poc significatives.

Figura 12 Flux net d'empreses segons sector d'activitat a les comarques de Lleida (2015-2020)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

En relació a les empreses que han arribat al territori, resulta interessant analitzar també com han evolucionat aquestes arribades segons el sector d'activitat al llarg del període. Aquesta informació es proporciona en la figura 13. Aquesta evolució ens permet identificar quins sectors han guanyat atractiu amb el pas dels anys per a les empreses de fora de la província i quins altres en poden haver perdut.

Figura 13 Evolució de les arribades d'empreses a Lleida segons sector d'activitat (2015-2020)

Sector	2015	2016	2017	2018	2019	2020
G Comerç	14	11	29	11	19	12
F Construcció	11	9	11	12	10	11
L Activitats immobiliàries	9	6	4	6	9	8
M Activitats professionals, científiques i tècniques	2	3	4	6	6	4
I Hostaleria	2	2	2	4	5	8
H Transport i emmagatzematge	1	1	4	4	4	6
C Indústria manufacturera	1	2	7	3	5	2
A Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2	1	5	2	5	1
N Activitats administratives i serveis auxiliars	1	1	2	3	1	0
J Informació i comunicacions	0	2	2	1	1	2
K Activitats financeres i d'assegurances	0	3	0	2	1	0
Q Activitats sanitàries i de serveis socials	0	1	0	2	0	1
S Altres serveis	1	0	0	2	0	0
P Educació	1	0	1	0	0	0
D Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	1	0	0	0	0	1
R Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	1	0	0	0	0	0
E Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	0	0	0	0	1	0

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

4. Resultats de la recerca

Tal i com es pot observar, el comerç ha estat la majoria d'anys el sector amb una major arribada d'empreses, si bé amb un comportament irregular, experimentant importants volums d'arribades al 2017 i al 2019. A continuació, en ordre d'importància, el sector de la construcció ha mostrat unes xifres bastant constants al llarg de tot el període, ja que cada any han arribat a aquest sector entre 9 i 12 empreses procedents d'altres províncies. Analtzant la resta de sectors, crida l'atenció la tendència creixent observada en l'hostaleria, el transport i emmagatzematge o les activitats professionals, científiques i tècniques, on les empreses que han arribat entre 2018 i 2020 doblen a les empreses arribades entre 2015 i 2017, posant de manifest una millora en la seva capacitat d'atracció amb el pas dels anys. En la resta de sectors, el nombre d'empreses que van arribar al territori durant la primera part del període i durant la segona part són molt similars. De fet, entre els sectors amb una arribada significativa d'empreses, únicament s'observa una menor arribada d'empreses durant els darrers anys en el sector comercial, si bé com apuntàvem segueix essent el sector al qual arriben més empreses.

Per altra banda, cal tenir present que les comarques de Lleida presenten en els seus respectius territoris unes característiques molt diferents, les quals poden servir per atraure empreses de determinats sectors però no d'altres. Això provoca que en determinats territoris en ocasions es pugui produir una certa concentració d'empreses d'un determinat sector que caracteritzi la seva economia local. A continuació, en la figura 14, es pot observar a quins sectors d'activitat pertanyen les empreses que han arribat a cadascuna de les comarques lleidatanes.

Figura 14. Distribució de les empreses arribades a cada comarca segons sector d'activitat.

Comarca	Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	Indústria manufacturera	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	Construcció	Comerç	Transport i emmagatzematge	Hostaleria	Informació i comunicacions
La Cerdanya	0	0	0	2	1	0	1	0
La Noguera	1	2	1	2	11	2	0	0
La Segarra	1	3	0	0	14	1	1	0
L'Alt Urgell	2	3	0	5	3	2	5	0
L'Alta Ribagorça	0	0	0	0	0	0	0	0
Les Garrigues	0	0	0	2	4	0	0	0
Pallars Jussà	1	0	0	2	2	1	0	0
Pallars Sobirà	0	0	0	2	1	0	1	0
Pla d'Urgell	2	2	0	1	6	0	0	0
Segrià	8	7	1	31	36	8	5	6
Solsonés	0	1	0	3	2	0	0	1
Urgell	0	2	0	8	14	5	1	1
Vall d'Aran	1	0	0	6	2	1	9	0

Comarca	Activitats financeres i d'assegurances	Activitats immobiliàries	Activitats professionals, científiques i tècniques	Activitats administratives i serveis auxiliars	Educació	Activitats sanitàries i de serveis socials	Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	Altres
La Cerdanya	1	2	1	0	0	0	0	0
La Noguera	0	0	2	1	0	0	0	0
La Segarra	0	1	1	0	0	1	0	0
L'Alt Urgell	1	8	0	1	0	0	0	0
L'Alta Ribagorça	0	0	0	1	0	0	0	0
Les Garrigues	0	0	0	0	0	0	0	0
Pallars Jussà	0	1	1	0	0	0	1	0
Pallars Sobirà	0	2	0	0	0	0	0	1
Pla d'Urgell	0	4	0	0	0	0	0	1
Segrià	3	18	14	4	2	1	0	1
Solsonés	0	0	3	0	0	0	0	0
Urgell	1	4	2	0	0	1	0	0
Vall d'Aran	0	2	1	1	0	1	0	0

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

4. Resultats de la recerca

Tal i com es pot observar, en la majoria de comarques, al igual que succeeix pel conjunt del territori, entre les empreses arribades d'altres províncies hi predominen les que pertanyen al sector comercial. No obstant, s'hi poden trobar algunes excepcions. Per exemple, a l'Alt Urgell hi van predominar les empreses pertanyents al sector immobiliari, i en menor mesura també a la construcció i a la hostaleria. De fet, en aquesta comarca només un 10% de les empreses arribades pertanyen al sector comercial. Un cas similar el trobem a la Vall d'Aran, on les empreses que hi van arribar pertanyen principalment a la hostaleria i a la construcció (i menys d'un 10% al sector comercial).

En definitiva, les dades analitzades en aquesta secció de l'estudi posen de manifest com l'arribada d'empreses procedents d'altres territoris ha permès mitigar una part de l'efecte negatiu associat a les sortides, especialment en els darrers dos anys, si bé la pèrdua de teixit empresarial experimentada durant el període és evident. A més a més, entre les empreses que han arribat, s'han observat diferències significatives, tant pel que fa al seu origen, la seva ubicació en el territori, o el seu sector d'activitat. Aquestes diferències fan que sigui fins i tot més necessari un anàlisi amb major profunditat de les causes que les han portat a les terres de Lleida, el que ajudarà a identificar millor les potencialitats i debilitats que presenta la província de Lleida en els seus diferents territoris.

4.1.2. Ciutat de Lleida

4.1.2.1 Identificació de les empreses que han traslladat la seva seu social al municipi de Lleida

Si ens centrem en la ciutat de Lleida, capital del Segrià i principal municipi de la província de Lleida, tant pel que fa a volum de població com a nombre d'empreses, observem que durant el període 2015-2020 van ser un total de 161 les empreses provinents d'altres municipis (tant propis de la província de Lleida com d'altres províncies) que van traslladar la seva seu social a aquesta ciutat, i que al final del període seguien operatives en el territori. En l'actualitat (setembre 2022), segons dades disponibles a CAMERDATA, al municipi de Lleida hi havia un total de 5.021 empreses actives amb forma societària. Per tant, aquestes 161 empreses que van arribar al territori representen un 3,21% del total d'empreses actives en el municipi. Aquesta proporció, per tant, és superior a la que s'ha observat pel conjunt de la província (2,55%), el que mostra una major capacitat per part del municipi de Lleida a l'hora d'atraure empreses d'altres territoris.

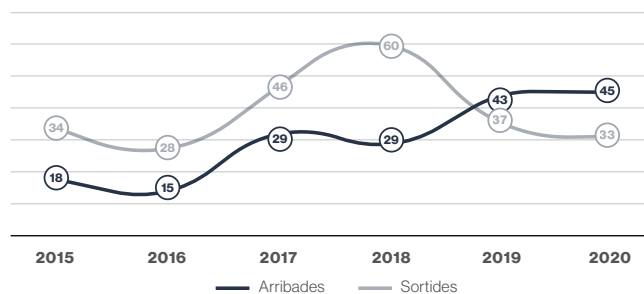
No obstant, quan analitzem les empreses que durant aquest mateix període van traslladar la seva seu social des de la ciutat de Lleida a altres municipis, i que al final del període seguien operatives i no havien retornat al municipi de Lleida, observem que la xifra és significativament superior al del nombre d'arribades, ja que en total van ser 256 les empreses que entre 2015 i 2020 van traslladar la seva seu social a altres

municipis. Aquestes 256 empreses equivaldrien avui en dia al 5,16% d'empreses de Lleida, el que genera un saldo negatiu al llarg del període de 95 empreses en la ciutat de Lleida com a conseqüència d'aquests moviments d'empreses entre territoris. Aquest saldo negatiu posa de manifest una significativa pèrdua de teixit productiu a la ciutat de Lleida durant el període analitzat com a conseqüència d'aquest fenomen. Una pèrdua que s'estimaria al voltant del 1,89% del seu teixit empresarial.

Per tant, les dades mostren que si bé la ciutat de Lleida mostra una major capacitat que el conjunt de la província a l'hora d'atraure empreses, també ha patit amb molta més intensitat la sortida d'empreses del territori, ocasionant que la pèrdua global d'empreses derivada d'aquests moviments empresarials hagi estat més significativa a la capital que en el conjunt de la província.

La figura 15 mostra com han evolucionat aquestes arribades i sortides d'empreses del territori al llarg del període analitzat. Pel que fa a les arribades, s'observa un creixement significatiu a partir del 2017, any en què pràcticament es doblen les arribades de l'any anterior. Des d'aleshores, el nombre d'arribades s'ha situat al voltant de les 30 anuals, amb un repunt màxim al 2019 on es van assolir les 43. Si bé al 2020 el nombre d'arribades es va reduir lleugerament, pràcticament doblen les arribades que es produïen al inici del període. Pel que fa a les sortides d'empreses, s'observa una tendència molt similar, en aquest cas amb un important repunt a l'any 2018 en què van marxar 60 empreses. Des d'aleshores, el nombre d'empreses que marxen s'ha reduït un 25%, si bé aquesta sortida d'empreses segueix en uns nivells significativament superiors als de l'inici del període.

Figura 15. Evolució de les arribades i sortides d'empreses de la ciutat de Lleida al llarg del període 2015-2020.

Font Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Tal i com es pot observar, al llarg de tot el període el nombre de sortides del territori sempre ha estat superior al d'arribades en tots els anys analitzats. En termes mitjans, cada any van marxar de la ciutat 16 empreses més de les que arribaven. No obstant, aquesta diferència entre entrades i sortides no ha estat homogènia al llarg de tot el període. La major diferència es va produir l'any 2018, on s'observa un saldo negatiu de 31 empreses, mentre que la menor diferència la trobem a l'any següent, on la diferència entre entrades i sortides es va reduir fins a 6. Les dades mostren que durant els anys 2017 i 2018 es va produir el

4. Resultats de la recerca

major desequilibri entre entrades i sortides del territori. Durant aquests dos anys, van marxar de la ciutat de Lleida 48 empreses més de les que hi van arribar. En canvi, durant els darrers dos anys analitzats, aquest desequilibri es va reduir de manera significativa, observant-se un diferencial negatiu de 18 empreses.

Pel que fa a la dimensió d'aquestes empreses, en la figura 16 es mostra la distribució de les mateixes segons el seu darrer nombre de treballadors. Tal i com es pot observar, la totalitat de les empreses que han establert la seva seu social a la ciutat de Lleida són PIMES. Al igual que succeïa en el conjunt de la província, la majoria d'aquestes empreses són microempreses (85,09%). No obstant, aquesta proporció és lleugerament més petita a la ciutat de Lleida, on les petites empreses hi tenen una mica més de representació. En canvi, la capacitat per atraure empreses de major dimensió ha estat menor en la ciutat de Lleida, donat que només hi va arribar 1 empresa mitjana (2 a la resta de la província) i cap empresa gran (1 a la resta de la província).

Figura 16. Distribució de les empreses que han arribat i que han marxat a la ciutat de Lleida en el període 2015-2020, segons la seva dimensió.

	Treballadors	Empreses que han arribat	%	Empreses que han marxat	%
MICRO	1-9	137	85,09%	230	89,84%
PETITA	10-49	23	14,29%	20	7,81%
MITJANA	50-249	1	0,62%	5	1,95%
GRAN	>250		0,00%	1	0,39%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil i de la base de dades SABI

Al comparar la dimensió de les empreses que van traslladar la seva seu social a Lleida amb la de les empreses de Lleida que van traslladar la seva seu social a altres municipis, s'observa que al territori hi van arribar més empreses petites de les que van marxar. En canvi, en van marxar més microempreses, mitjanes empreses i grans empreses. Resulta especialment preocupant la diferència pel que fa a arribades i sortides d'empreses de mitjana i gran dimensió, donat que són les que tenen un major impacte en el territori per si soles.

4.1.2.2. Sector d'activitat de les empreses que han arribat al territori

En la figura 17 podem observar com es distribueixen les 161 empreses que van traslladar la seva seu social al municipi de Lleida segons el seu sector d'activitat.

Figura 17. Distribució de les empreses arribades a la ciutat de Lleida segons el sector d'activitat (2015-2020).

Codi Activitat CNAE	Sector	Arribades	%
G	Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	42	26,09%
F	Construcció	29	18,01%
L	Activitats immobiliàries	19	11,80%
M	Activitats professionals, científiques i tècniques	18	11,18%
J	Informació i comunicacions	8	4,97%
A	Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	8	4,97%
I	Hostaleria	7	4,35%
H	Transport i emmagatzematge	7	4,35%
N	Activitats administratives i serveis auxiliars	6	3,73%
C	Indústria manufacturera	6	3,73%
S	Altres serveis	2	1,24%
R	Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	2	1,24%
K	Activitats financeres i d'assegurances	2	1,24%
Q	Activitats sanitàries i de serveis socials	2	1,24%
P	Educació	2	1,24%
D	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	1	0,62%
E	Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	0	0,00%

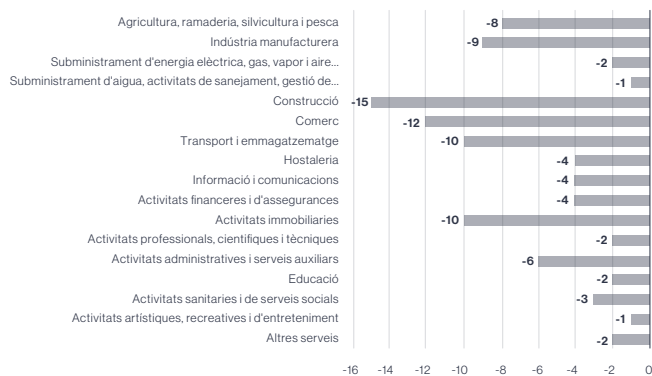
Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Tal i com succeeix pel conjunt de la província, les empreses arribades a la ciutat de Lleida pertanyien principalment al sector comercial (26,09%) i al sector de la construcció (18,01%). De fet, gairebé la meitat de les empreses que van arribar a Lleida, tant al municipi com al conjunt de la província pertanyien a aquests dos sectors. A continuació, com a tercer sector amb un major nombre d'arribades, també trobem el sector de les activitats immobiliàries, si bé, en el cas de la ciutat de Lleida seguit de molt a prop pel sector de les activitats professionals, científiques i tècniques, amb una arribada de 19 i 18 empreses respectivament. En total, dos de cada tres empreses arribades a la ciutat de Lleida pertanyien als 4 sectors destacats. La resta d'empreses arribades al municipi es distribueixen principalment entre els següents sectors d'activitat: informació i comunicacions, agricultura i la ramaderia, hostaleria, transport i emmagatzematge, activitats administratives i indústria manufacturera. També s'observa l'arribada d'algunes poques empreses a altres sectors, no obstant, de manera molt residual.

4. Resultats de la recerca

En la figura 18 es mostra fins a quin punt aquesta arribada d'empreses en cada sector d'activitat ha estat suficient o no com per a compensar-ne la sortida experimentada en cadascun d'ells.

Figura 18. Flux net d'empreses segons sector d'activitat a la ciutat de Lleida (2015-2020)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Les dades mostren que, en el cas de la ciutat de Lleida, en major o menor mesura, l'arribada de noves empreses ha estat en tots els sectors d'activitat insuficient com per a compensar-ne la sortida. Els sectors que s'han vist més afectats per aquests moviments empresarials són els de la construcció, el comerç, el transport i emmagatzematge, les activitats immobiliàries, la indústria manufacturera i l'agricultura i ramaderia. Crida l'atenció, per tant, que a diferència del que succeeix pel conjunt de la província, no apareix cap sector d'activitat amb un saldo positiu (pel conjunt de la província s'havien trobat saldos positius en el comerç, la construcció i la hostaleria), fet que posa de manifest que aquest és un problema que afecta a tots els sectors d'activitat a la ciutat de Lleida i que les mesures que s'adoptin per revertir-ho han de tenir un caràcter transversal.

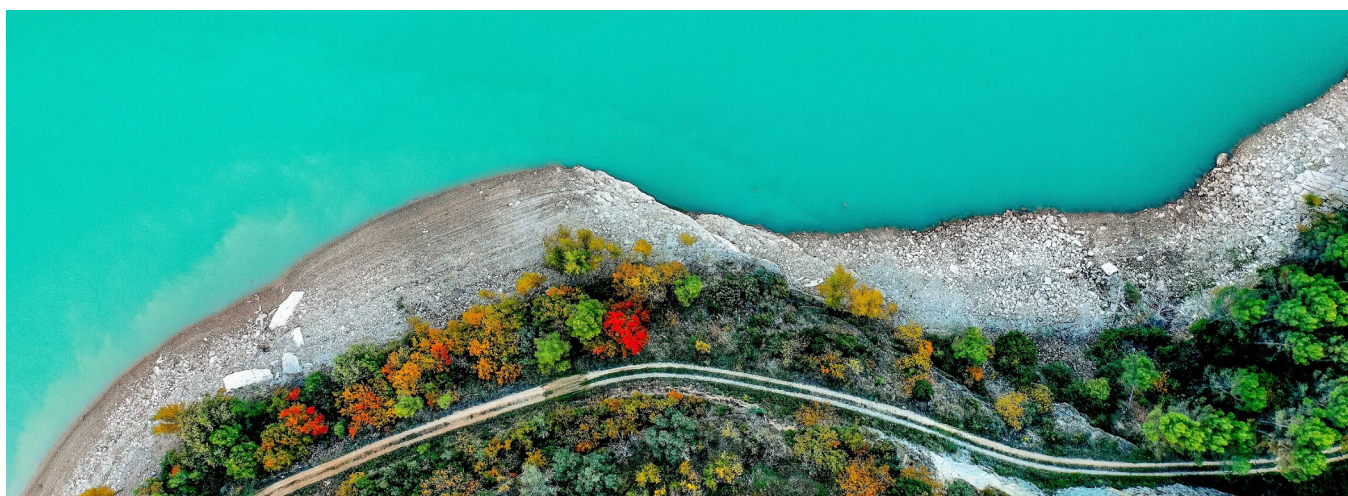
Una anàlisi més detallada de l'arribada d'empreses per sectors s'ofereix en la figura 19, on s'informa del nombre d'empreses que va arribar a cada sector d'activitat en cadascun dels anys analitzats. Aquesta evolució ens permet identificar quins sectors han guanyat atractiu amb el pas dels anys per a les empreses de fora de Lleida i quins altres en poden haver perdut.

Figura 19. Evolució de les arribades d'empreses a Lleida segons sector d'activitat (2015-2020).

Sector	2015	2016	2017	2018	2019	2020
G Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	5	3	8	6	12	8
F Construcció	6	5	6	4	3	5
L Activitats immobiliàries	3	3	2	2	5	4
M Activitats professionals, científiques i tècniques	0	2	3	5	5	3
J Informació i comunicacions	0	1	2	1	0	4
A Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	1	0	1	2	2	2
I Hostaleria	1	0	0	1	2	3
H Transport i emmagatzematge	0	0	2	1	1	3
N Activitats administratives i serveis auxiliars	1	0	2	2	1	0
C Indústria manufacturera	0	0	2	1	2	1
S Altres serveis	0	0	0	1	1	0
R Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	0	0	0	1	1	0
K Activitats financeres i d'assegurances	0	0	0	1	1	0
Q Activitats sanitàries i de serveis socials	1	0	1	0	0	0
P Educació	0	1	0	1	0	0
D Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	0	0	0	0	1	0
E Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	0	0	0	0	0	0

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Tal i com es pot observar, en la majoria de sectors d'activitat s'ha produït un increment en el nombre d'arribades amb el pas dels anys, en consonància amb la major arribada d'empreses que s'ha produït en el conjunt de la ciutat de Lleida durant els darrers anys

4. Resultats de la recerca

del període analitzat. En aquest sentit, destaca la bona evolució de sectors com la hostaleria o el transport i emmagatzematge, on hi van arribar més empreses durant els anys 2019 i 2020 que durant tot el període 2015-2018. De manera similar, en molts altres sectors hi van arribar pràcticament les mateixes empreses durant els darrers dos anys que durant els quatre primers anys del període (per exemple els sectors comercial, activitats immobiliàries, activitats professionals, agricultura i ramaderia...). En canvi, s'observa una tendència més aviat negativa tant en el sector de la construcció com en el sector de les activitats administratives, on s'ha produït una davallada significativa de les arribades d'empreses a la ciutat de Lleida durant els darrers dos anys del període.

En definitiva, els resultats d'aquesta secció mostren que a la ciutat de Lleida, l'arribada d'empreses procedents d'altres territoris ha permès compensar només una part de les empreses que n'han marxat, i en una menor proporció del que s'ha observat pel conjunt de la província. No en va, el nombre d'arribades d'empreses a la ciutat de Lleida en cap any ni en cap sector d'activitat ha estat superior al nombre de sortides, fet que si s'ha observat pel conjunt de la província.

4.2. Causes del fenomen

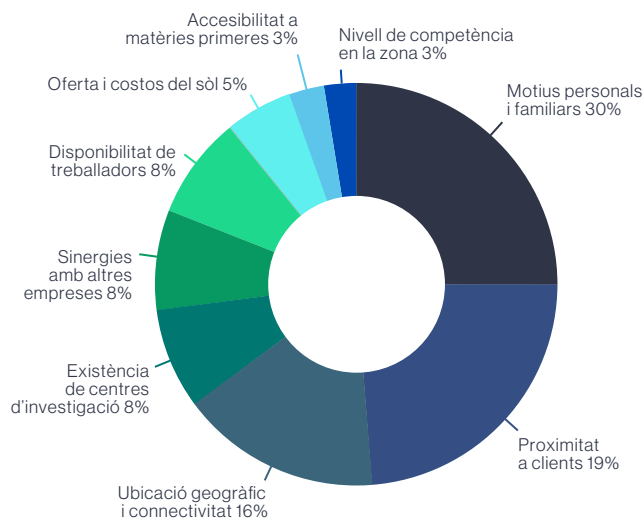
En aquest apartat s'exposen els factors que incideixen a l'hora de traslladar la seu social d'una empresa des d'una altra província de l'Estat espanyol fins a les comarques de Lleida. Per fer-ho, s'ha enquestat a una mostra de 25 companyies que han fet aquest moviment durant els darrers sis anys i, per altra banda, s'han realitzat entrevistes en profunditat a quatre directius que han hagut de prendre la decisió d'ubicar-se a la província de Lleida. Així mateix, s'ha organitzat un grup de discussió, amb representació de diferents agents econòmics i polítics del territori, per confirmar i enriquir les conclusions.

En primer lloc, s'exposaran de forma global els nou factors que han aparegut en la investigació i, posteriorment, es presentarà el seu pes específic en funció de la mida de l'empresa. En tots els casos, es tracta d'una anàlisi qualitativa basada en les percepcions i experiències de les persones que han participat en l'estudi.

4.2.1. Factors globals

Si s'analitzen els factors de forma global, sense fer diferències per dimensió empresarial o zones geogràfiques, trobem fins a nou factors que motiven el desplaçament de companyies cap a les comarques de Lleida. Aquest són, per ordre de rellevància: els motius personals i familiars, la proximitat a clients, la ubicació geogràfica i connectivitat, l'existència de centres d'investigació, les sinergies amb altres empreses, la disponibilitat de treballadors, l'oferta i costos del sòl, l'accessibilitat a matèries primeres i el nivell de competència a la zona. A la Figura 20 es poden apreciar els percentatges concrets de respostes que han rebut els diferents factors per part de la mostra que ha participat en l'enquesta.

Figura 20. Distribució dels principals factors de localització a les comarques de Lleida.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta realitzada.

Motius personals i familiars

El factor més rellevant, amb un pes específic del 30%, és el que rep el nom de "motius personals i familiars" i que engloba totes aquelles decisions que tenen un estímul de naturalesa íntima i particular, és a dir, basada en una experiència subjectiva. El fet que sigui un factor força ambigu provoca que reculli casuístiques molt diverses, que van des de canvis provocats per unions matrimonials, fins a retorns a la ciutat natal en el tram final de la carrera professional, passant per la voluntat d'accedir a unes altres condicions de vida.

Malgrat l'ampli ventall de circumstàncies, cal destacar que l'anàlisi d'aquest factor ha permès identificar dues variables, que són comunes en la majoria de respostes, i que aporten informació d'interès a l'hora d'entendre quines motivacions impulsen l'arribada d'empreses a la província de Lleida. En primer lloc, apareix la importància de conèixer prèviament les potencialitats i atractius del territori, ja que les persones enquestades i entrevistades decideixen canviar la seu social de la seva companyia sabent quins punts forts es trobaran al territori de destí, ja sigui per una experiència passada o per la prescripció directa d'una persona molt propera. En cap cas, i aquí es veuria l'altra cara de la moneda, el coneixement de Lleida ha arribat per canals oficials, campanyes de promoció o incentius polítics.

Relacionat amb el punt anterior, la segona variable que s'extreu de l'anàlisi d'aquest factor és la qualitat de vida de les comarques de Lleida, en general, i de la seva capital, en particular. Tant en el grup de discussió com en les entrevistes en profunditat s'ha posat en valor aquest factor, ja que existeix la percepció que Lleida disposa de tots els serveis propis d'una ciutat europea, però sense patir la saturació de grans capitals com Barcelona. En la mateixa línia, es destaca positivament que el cost de vida és notablement inferior al d'altres províncies d'Espanya i Catalunya. Sense anar més lluny, l'accés a l'habitatge de Lleida és fins a un 50% més econòmic que la mitjana catalana, segons recullen les darreres dades oficials de l'Idescat que es mostren a la Figura 21.

4. Resultats de la recerca

A més a més, cal assenyalar que l'increment entre els anys 2013 i 2020 ha sigut inferior a Lleida que a la resta de Catalunya.

Figura 21. Evolució del preu (expressat en euros) per metre quadrat en la compra d'habitatges.

	2020	2017	2013
Ponent	891	795	865
Alt Pirineu i Aran	1881	1920	1422
Lleida - Província	1095	1040	963
Catalunya	2171	2002	1770

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Proximitat de clients

Segons el 19% de les empreses enquestades, el segon factor que motiva el trasllat de la seva seu social a Lleida és la proximitat amb els clients, ja siguin consolidats o potencials. Es tracta d'una variable molt relacionada amb el pes del sector agroalimentari, no només de les comarques de Lleida, sinó també de la província veïna d'Oscà, ja que ambdós casos tenen un PIB agrari superior al 30% de l'economia.

Aquest fet provoca que hi hagi un volum molt notable d'empreses especialitzades en aquest sector, cosa que actua de pol d'atracció de noves companyies al territori, que busquen proximitat amb els seus clients o proveïdors, amb l'objectiu de reduir costos logístics i garantir millor l'aprovisionament de productes. Una tendència que es pot veure afavorida pels paradigmes de gestió que s'estan imposant arrel de la pandèmia de la COVID-19, ja que un estudi recent de McKinsey assegura que el 93% de professionals de la logística està treballant per augmentar la resiliència dels seus processos, a través de mecanismes com l'increment d'existències, la diversificació de proveïdors o la reducció de distàncies, tal com es pot veure a la Figura 22.

Figura 22: Estratègies de les empreses per reforçar les seves cadenes de subministrament

El 93% de professionals de la logística planeja augmentar la resiliència de tota la cadena de subministrament	53% aposten per duplicar les fonts d'abastiment
	47% estan incrementant el nivell d'estocs
	40% fan "nearshoring" (externalització propera)
	37% regionalitzen la cadena de subministrament

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la consultora McKinsey.

Ubicació geogràfica i connectivitat

El tercer factor que destaquen les empreses, amb un 16% de suport, té a veure amb la ubicació geogràfica de Lleida, així com les infraestructures de transport disponibles per connectar-se amb agilitat cap a altres ciutats estratègiques. Així doncs, malgrat que l'estudi publicat el 2022 sobre la deslocalització d'empreses de Lleida apuntava algunes assignatures pendents

en aquesta matèria (com millorar la connexió viària amb França i les Terres de l'Ebre o assegurar la inclusió en els grans corredors ferroviaris), els directius i empresaris entrevistats en aquesta ocasió valoren positivament la situació global.

Per una banda, es destaquen les facilitats en el transport de passatgers, molt relacionades amb la línia ferroviària d'alta velocitat que connecta Madrid i Barcelona, amb parada a Lleida, des de fa més de 15 anys. Concretament, cada dia passen per la capital del Segrià 8 trens AVE en direcció Madrid i 7 en direcció Barcelona. Aquesta oferta va fer possible, per exemple, que un total de 228.000 passatgers viatgessin en trens d'alta velocitat amb origen o destinació a Lleida només en el segon semestre de l'any 2021. A més a més, la bona connexió ferroviària amb Barcelona i Madrid també provoca, de retruc, que Lleida tingui els dos aeroports internacionals més importants de l'Estat espanyol a menys de dues hores de distància. Tot això, sumat a una oferta hotelera cada vegada més consolidada a la ciutat de Lleida, amb més de 20 establiments de diferents categories i capacitats, suposa una avantatge competitiva molt rellevant per al territori, ja que les empreses troben un espai amb moltes facilitats relacionades amb la mobilitat de persones.

Per altra banda, el transport de mercaderies es veu afavorit per la proximitat geogràfica amb ports de molta rellevància, ja que en un radi de 500 quilòmetres, la ciutat de Lleida es pot connectar amb les terminals de Barcelona, Tarragona, Castelló, València i Bilbao. Cinc recintes que actualment es troben en el rànquing dels 10 ports més importants de l'Estat espanyol. En aquest sentit, tal com apunta l'associació Ferrmed (2022) en un estudi recent, titulat "Trànsit i Optimització del Canvi Modal a la Unió Europea", Lleida necessita complementar les infraestructures actuals amb tres noves terminals ferroviàries, situades a Lleida (al futur polígon de Torreblanca-Quatre Pilans), Bellpuig i les Borges Blanques. Això permetria donar l'impuls necessari perquè Lleida esdevingui un dels hubs logístics més importants del sud d'Europa.

4. Resultats de la recerca

Existència de centres d'investigació

Un 8% dels empresaris de la mostra destaquen com a factor determinant l'existència de centres d'investigació, ja que produeixen coneixement i formen talent que pot ser incorporat a les organitzacions per potenciar la innovació i facilitar el seu creixement.

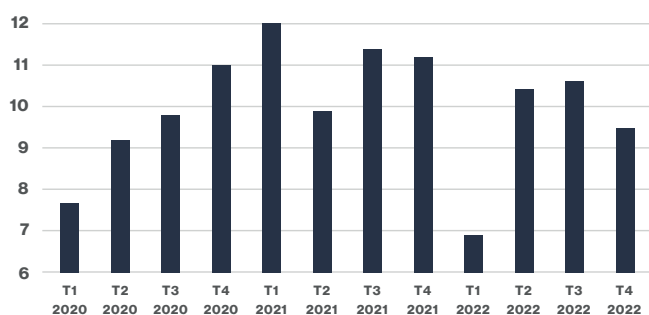
En aquest context, el grup de discussió va remarcar la necessitat de fer una menció especial a la Universitat de Lleida, que està jugant un paper clau en el desenvolupament del territori. De fet, la universitat ja ha superat els 11.000 alumnes i compta amb 61 grups de recerca consolidats, amb una producció científica que el darrer curs va superar els 900 articles acadèmics incorporats a la base de dades més prestigiosa del món, Web of Science.

El tret més diferencial de la UdL ha sigut la seva gran capacitat per adaptar-se a les necessitats del territori, consolidant una oferta formativa i una suficiència investigadora molt transversal, però amb una atenció especial pel sector agroalimentari, ja que és el que té més pes a la província. En aquesta branca, la Universitat se situa com la 51 del món segons el rànquing ARWU del 2021. La mostra més evident d'aquesta realitat és el Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida, que es va crear l'any 2009, gràcies a la col·laboració entre la universitat i les administracions, i que s'ha convertit en un autèntic motor econòmic, aconseguint atraure més de 100 empreses i 1.200 treballadors. Actualment, el parc ja és un referent internacional pel que fa a la investigació científica i desenvolupament tecnològics aplicats a la indústria agroalimentària.

Disponibilitat de treballadors

Un 8% de les empreses afirmen que un dels factors que va motivar la seva arribada a Lleida és la disponibilitat de treballadors. Aquest és un motiu que acostuma a aparèixer en dos tipus de casuístiques diferents: quan el territori de destí té un índex d'atur elevat i permet contractar amb facilitat o, en canvi, quan aquest territori disposa de professionals especialitzats que són valorats per les empreses d'un sector concret. En el cas de Lleida, el primer escenari el podem descartar completament, ja que la taxa d'atur va baixar fins al 9,74% a finals de 2022 (segons les dades de l'Enquesta de Població Activa), amb una tendència a la baixa que l'apropa als nivells previs a la pandèmia, consolidant-se com la província amb l'índex d'ocupació més alt de Catalunya i un dels millors de tot l'Estat espanyol.

Figura 23 Percentatge d'atur a les comarques de Lleida entre els anys 2020 i 2022.
Font: Enquesta de Població Activa.

Per tant, d'acord amb les xifres i amb les percepcions de les persones consultades, les empreses que es traslladen a Lleida per motius laborals ho fan per captar treballadors amb una formació específica, principalment relacionada amb el sector agroalimentari. En un context molt marcat per la "guerra del talent", la Universitat de Lleida i els seus centres adscrits juguen un paper molt rellevant a l'hora d'atraure empreses que cerquin perfils associats als seus àmbits de coneixement.

En paral·lel, durant la present investigació també ha sortit una variable que convé remarcar, i que té a veure amb el canvi d'estils de vida derivats de la pandèmia, entre els quals hi trobem un augment de la predilecció a viure en ciutats mitjanes i petites (tal com recull l'informe "The World 2021" publicat per The Economist) cosa que també pot afavorir el posicionament de Lleida a l'hora d'atraure i retenir el talent.

Sinergies amb altres empreses

Un factor que també apareix reflectit a l'enquesta, amb el 8% de respostes, és el que fa referència a la cerca de sinergies amb altres empreses, com a element que pot condicionar la ubicació de la seu social. En el cas de Lleida, aquest punt està molt relacionat amb l'existència d'ecosistemes de coneixement que tenen la capacitat de generar atracció empresarial, convertint-se en espais de col·laboració i desenvolupament compartit. Anteriorment ja s'ha comentat la importància del Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida, però existeixen altres institucions destacables, com el Centre Europeu d'Empreses i Innovació, el Fruitcentre de l'IRTA, l'Institut de Recerca Biomèdica, el Centre d'Estudis Porcins o el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya. En tots els casos, la tecnologia juga un paper essencial, ja que els avenços i les experiències en aquest camp són una gran font de sinergies entre empreses.

A banda d'aquests centres d'innovació, els polígons industrials de la província també són espais que afavoreixen i promouen les relacions empresarials, compartint infraestructures i serveis per guanyar competitivitat i sostenibilitat. Però en aquest context, els directius entrevistats alerten que a l'Estat espanyol està emergint una forta competència, amb polígons industrials especialitzats en el sector agroalimentari, com la "Ciudad Agroalimentaria de Tudela" (Navarra), que busquen atraure empreses del sector predominant a les comarques de Lleida. És per aquest motiu que els agents econòmics de la província confien que el futur Polígon de Torreblanca - Quatre Pilans esdevingui el buc insígnia del territori, amb una forta aposta per l'agroalimentació i la logística, ja que són essencials per a l'economia lleidatana.

Finalment, en aquest apartat de sinergies empresarials, es destaca que la província compta amb un dinamisme empresarial molt elevat, que promou trobades per reflexionar conjuntament i oferir claus de futur, com la Trobada Empresarial al Pirineu (que ja compta amb 33 edicions) o la Trobada Empresarial sobre Transformació Digital (que tracta sobre el repte de la transformació tecnològica). Així mateix, la capital de la província

4. Resultats de la recerca

s'està consolidant com a ciutat de congressos, ja que durant l'any 2022, el Centre de Negocis i Convencions (CNC) va acollir un total de 136 esdeveniments repartits en 96 congressos, convencions o jornades, i 40 espectacles.

Oferta i costos del sòl

Un 5% de les empreses decideixen traslladar la seu social a la província de Lleida per qüestions relacionades amb el sòl, ja sigui per la seva disponibilitat o pel seu preu. Aquest factor no es pot entendre sense mencionar l'efecte comparatiu amb Barcelona, on la falta de sòl industrial i logístic és una realitat identificada i dimensionada en diversos estudis. Per exemple, segons dades de la consultora immobiliària CBRE, l'any 2021 només hi havia un 2,3% de disponibilitat de sòl logístic a la primera corona metropolitana de Barcelona, un 4,5% a la segona i un 6,9% a la tercera.

Figura 24. Solars industrials disponibles per població, amb el preu per metres quadrats i les dimensions corresponents. Nota: Amb asterisc les que corresponen a la província de Lleida.

	Preu per metre quadrat en euros	Dimensions en metres quadrats
Balaguer *	65	4.842
Bell-lloc d'Urgell *	73	8.870
Alcarràs *	78	8.308
Sallent	90	13.041
Cervera *	116	4.384
Martorell	310	2.695
Rubí	312	1.241
Sant Cugat del Vallès	450	17.841

Font: INCASÒL

Pel que fa als costos, les dades de l'INCASOL també mostren grans diferències entre les províncies catalanes, especialment entre Barcelona i Lleida. Només com a exemple, mentre que a Balaguer el preu del metre quadrat es troba en 65 euros, a Martorell s'eleva fins a 310 i a Sant Cugat fins als 450, el que implica una diferència del 690% (veure Figura 24). Aquesta realitat fa que Lleida guanyi atractiu per aquelles empreses que volen ubicar-se estratègicament a prop de la capital catalana, però accedint a una major oferta de terrenys i a uns preus més assequibles.

En aquest apartat també és important l'agilitat administrativa, així que els agents econòmics de Lleida creuen necessari garantir un bon desplegament de la Finestreta Única Empresarial (FUE) per centralitzar totes les gestions necessàries per iniciar una activitat econòmica. Així mateix, es valora molt positivament que el Departament d'Empresa i Treball i la Cambra de Comerç de Lleida hagin acordat

treballar conjuntament per posar en marxa un nou servei d'acompanyament personalitzat a l'empresa que té per objectiu promoure el creixement del teixit empresarial i evitar les deslocalitzacions.

Accessibilitat a matèries primeres

Tot i que amb menor mesura, hi ha un 3% de les empreses que arriben a Lleida que ho fan per accedir amb facilitat a les matèries primeres que es produeixen al territori, principalment d'origen agrari, forestal i ramader. En aquest sentit, cal destacar l'aposta que el Govern de Catalunya està fent al territori per produir noves matèries primeres a través del tractament de residus locals. Per exemple, el programa Biolab Km 0, un projecte d'especialització territorial (PECT) finançat per la Generalitat i liderat per la Diputació de Lleida, ha impulsat la creació d'una planta de compostatge a Alcarràs. Així mateix, el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal ha posat en marxa la primera biorefineria per crear productes per a alimentació, cosmètica i farmacologia a partir de rebuïjos forestals. Són projectes en fase inicial, però que marquen una aposta estratègica que pot ser diferenciadora.

Nivell de competència

Finalment, un 3% de les empreses declaren que la principal motivació per traslladar-se a Lleida és el baix nivell de competència en alguns sectors d'activitat. Aquest factor té dues possibles derivades: o bé és una empresa que opera en un segment de mercat poc concorregut, o bé ofereix un producte o servei que encara no ha arribat a la població de destí. En el cas de la província de Lleida es poden donar les dues circumstàncies, ja que el nombre d'empreses en cada sector no dibuixa cap situació de saturació i, per altra banda, el fet de comptar amb ciutats petites i mitjanes fa que es generin oportunitats per introduir-hi noves tendències, especialment en el sector primari (per exemple, una nova varietat de raïm) i el de serveis (per exemple, un nou concepte de restaurant).

4.2.2. Factors segons la mida de l'empresa

Si estudiem els factors de decisió de la localització en funció de la mida de les empreses, en trobem tres que són clarament transversals: la proximitat a clients, l'existència de centres d'investigació i la ubicació geogràfica i connectivitat. Aquests condicionants són decisius tant en el cas de companyies petites (de menys de 50 treballadors), com mitjanes (entre 50 i 249 treballadors) i grans (amb més de 250 treballadors).

En canvi, la resta de causes tenen un pes específic diferent en funció de la dimensió de la companyia. De fet, a la Figura 23 es pot veure quins són els factors que motiven el trasllat a la província de Lleida segons la mida de l'empresa.

4. Resultats de la recerca

Figura 25 Factors per ubicar la seu social a Lleida en funció de la dimensió de l'empresa

	Empreses petites	Empreses mitjanes	Empreses grans
Els motius personals i familiars	●		
La proximitat a clients	●	●	●
La ubicació geogràfica i connectivitat	●	●	●
L'existència de centres d'investigació	●	●	●
Les sinergies amb altres empreses		●	●
L'oferta i costos del sòl	●		
La disponibilitat de treballadors	●		
L'accessibilitat a matèries primeres		●	
El nivell de competència en la zona	●		

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta realitzada.

Si ens fixem en les empreses grans, es pot comprovar com, a més dels tres factors transversals, hi ha un quart element que també determina la seva arribada a Lleida, que és les sinergies amb altres empreses. Aquest és un condicionant que també apareix en les organitzacions mitjanes i que està molt relacionat amb l'existència de centres d'investigació, com el Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida, ja que acaben convertint-se en ecosistemes empresarials que faciliten l'intercanvi de coneixement i promouen les relacions estratègiques.

També és interessant apuntar que l'enquesta no vincula directament les motivacions de les empreses grans a la disponibilitat de treballadors de la zona, però durant les entrevistes en profunditat sempre apareix aquest factor de manera indirecta, molt vinculat a l'existència de centres d'investigació i a la seva capacitat per aportar talent a les organitzacions.

Les empreses mitjanes citen un cinquè factor que motiva la seva arribada a Lleida, que és l'accessibilitat a matèries primeres. De fet, com s'ha explicat en l'apartat anterior, el fet que la província sigui rica en matèries primeres d'origen agrari, ramader i forestal pot ser una avantatge competitiva important, sumada a l'aposta del govern català per generar nous productes essencials a partir del tractament de residus. En qualsevol cas, és important subratllar que aquest factor no apareix citat per les empreses grans ni les petites.

En referència a les organitzacions de menys dimensió, destaca que són les que presenten una casuística més diversa, ja que durant la present investigació han aparegut fins a set factors que expliquen el seu moviment cap a Lleida. A banda dels tres factors transversals citats a l'inici d'aquest apartat, les companyies petites asseguren que la decisió d'ubicar la seu social es pot veure afavorida per quatre causes més: els motius personals i familiars, l'oferta i costos del sòl, la disponibilitat de treballadors i el nivell de competència a la zona.

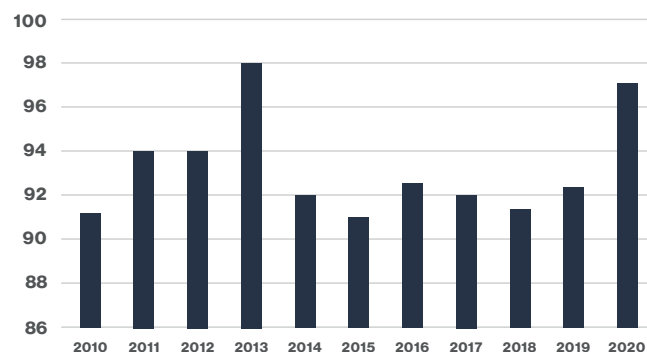
Sens dubte, la conclusió més destacable d'aquesta anàlisi és que el factor més repetit per les empreses que han arribat a Lleida en els darrers anys, amb un pes específic del 30%, que és el que fa referència a motius personals i familiars, és exclusiu de les companyies petites, que tenen menys de 10 treballadors. Així doncs, les dades inviten a fer una valoració més holística del fenomen, entenent que hi ha condicionants transversals que afavoreixen l'atracció d'organitzacions de qualsevol dimensió.

4.2.3 Mobilitat cap a Lleida ciutat des de la província

La ciutat de Lleida funciona com a centre d'atracció empresarial i administratiu de les seves comarques més properes. Infraestructures com el tren d'alta velocitat, l'aeroport o l'autovia A-2 la connecten de forma ràpida amb la resta de zones de l'estat.

La comarca del Segrià representa el 2,6% del PIB català, sent la segona a nivell de Catalunya si s'exclou l'àrea metropolitana de Barcelona, només per darrere de Tarragona i el fort impacte de la indústria petroquímica. Actualment, el Segrià se situa en el 97% del PIB per càpita de Catalunya, mentre que en el 2010 es situava solament en el 90%. El desenvolupament de la regió també atrau empreses de dins i de fora de la província.

Figura 26 PIB per càpita mitja del Segrià en relació al de Catalunya (100). Font: IDESCAT

Els factors de trasllat de les empreses cap a la ciutat de Lleida provinents d'altres zones de la província són lleugerament diferents als que expliquen la instal·lació de les empreses a les comarques lleidatanes. Com a factor comú en tot el territori trobem els motius familiars i personals i entre ells, el coneixement dels punts forts de la ciutat i el canvi de residència dels seus propietaris. No es pot obviar que el factor humà és també clau en la instal·lació de les empreses i un alt nivell de vida explica que els propietaris i treballadors es vulguin instal·lar a la ciutat. En aquesta línia, Lleida ha guanyat un 10% de la població entre els anys 2000 a 2010 però s'ha estancat posteriorment al voltant dels 140.000 habitants. Amb tot, representa el 32% de la població de la província.

A més, des d'un punt de vista més empresarial es detecten empreses que es desplacen per guanyar proximitat amb els clients i les visites comercials. Sobretot en empreses amb

4. Resultats de la recerca

establiments oberts al públic o del sector serveis, és rellevant la proximitat amb el client. Recentment, la Paeria considerava Lleida com un exemple de ciutat al considerar que ja complia amb el model dels 15 minuts, és a dir, tenir disponible a curta distància tot tipus de serveis. A més, el centre i les noves zones pacificades de vehicles permeten augmentar les vendes dels establiments instal·lats, fet que en revaloritza els locals (Yoshimura et al., 2021). Amb tot, neix una oportunitat per a les empreses que volen situar-se més a prop dels seus clients i uns deures per l'Administració per tal de fonamentar al màxim la pacificació dels carrers.

En segon lloc, es valora de forma molt positiva la ubicació geogràfica i la connectivitat, centrada en la xarxa de transport de la ciutat i la facilitat de moviments de treballadors i clients. De forma positiva, s'ha de fer esment a la connexió per tren d'alta velocitat que permet arribar ràpidament a Barcelona i Madrid,

que sol impactar en els nivells de direcció de les empreses i en aquelles que hi tenen diversos seus.

Ara bé, l'impacte de la xarxa de transport també afecta al dia a dia dels treballadors. La mobilitat entre els domicilis i els centres de treball s'ha de realitzar principalment en cotxe si es viu fora de la ciutat de Lleida. Tot i existir una xarxa de transport públic, la percepció transmesa per les empreses és que és deficitària en relació als destins i a les freqüències. Per exemple, en un dia laborable, entre Lleida i Mollerussa només hi ha 6 freqüències diàries de Rodalies i cap tren disponible entre les 8:45 i les 13:00.

Per últim, l'existència de centres d'investigació com el Parc Científic serveix de pol d'atracció d'empreses tecnològiques i en permet la seva instal·lació per tal d'aprofitar l'oferta de treballadors especialitzats que s'hi troba a la ciutat i que està creixent gràcies a l'estratègia formativa de la UdL.

5. Conclusions

5. Conclusions

A través de la investigació, s'ha aconseguit abordar de manera rigorosa el fenomen de l'arribada d'empreses a la província de Lleida i donar resposta a les dues preguntes que inicialment van motivar la realització d'aquest estudi.

1. Quina dimensió i quines característiques té el fenomen de les empreses que decideixen traslladar la seva seu social a les comarques de Lleida?

- Cada any arriben més de 50 empreses a la província de Lleida, procedents majoritàriament de la resta de Catalunya (70%). Pràcticament la totalitat són empreses petites (99,71%) i els sectors econòmics que concentren un major nombre d'arribades són el comercial (28%), la construcció (19%) i les activitats immobiliàries (12%).
- La diferència entre les empreses que arriben i les que marxen presenta un saldo negatiu en el període estudiat (2015-2020), malgrat que la tendència es reverteix els dos últims anys. Una tercera part de les empreses arriben a la província de Lleida s'instal·len a la seva capital.

2. Quins factors fan que les empreses es decantin per Lleida i, per tant, es poden considerar elements d'avantatge competitiva a l'hora d'atraure noves inversions?

- El factor més determinant és el que fa referència a motius personals i familiars. Malgrat que té un caràcter subjectiu i afecta exclusivament a les petites empreses, cal tenir-lo en consideració, ja que la seva anàlisi qualitativa fa emergir dos elements rellevants: la qualitat de vida de les comarques de Lleida i el cost de l'accés a l'habitatge (que és fins a un 50% més econòmic que la mitjana catalana).
- Pel seu caràcter transversal (atrauen a empreses de totes les mides) i el seu grau d'incidència (motiven conjuntament el 43% d'arribades) hi ha tres factors que requereixen especial atenció:
 - La proximitat de clients: Especialment en el sector agroalimentari, ja que Lleida i Osca tenen un PIB agrari superior al 30%, amb un gran nombre d'empreses del ram concentrades en dues províncies veïnes. Aquesta realitat es

veu afavorida per la tendència en la gestió de les cadenes de subministrament, ja que més del 90% busquen escurçar distàncies i enfortir els processos logístics.

- L'existència de centres d'investigació: Són atractius per a les empreses, ja que generen coneixement i formen talent. La Universitat de Lleida juga un paper clau, així com el Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida, el Centre Europeu d'Empreses i Innovació, el Fruitcentre, l'Institut de Recerca Biomèdica o el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya.
- La ubicació geogràfica i connectivitat: Lleida garanteix una mobilitat de persones àgil, especialment per la línia ferroviària d'alta velocitat entre Barcelona i Madrid. Però també compta amb una situació privilegiada pel que fa al transport de mercaderies, destacant que té 5 dels 10 Ports més importants d'Espanya en un radi de 500 quilòmetres.
- Hi ha cinc factors secundaris que també han tingut algun tipus d'incidència en el trasllat de seus socials a Lleida, així que val la pena mencionar-los i potenciar-los. Aquests són: les sinergies amb altres empreses, l'oferta i costos del sòl, la disponibilitat de treballadors, l'accessibilitat a matèries primeres i el nivell de competència a la zona.

El coneixement d'aquests punts forts de les comarques de Lleida conviden a potenciar-los i donar-los a conèixer, ja que l'atracció d'empreses és un element central per dinamitzar l'economia d'un territori i, en conseqüència, millorar el benestar de la seva gent.

Agraïments

Els autors de l'estudi volen agrair a la Cambra de Comerç de Lleida la seva aposta decidida per la recerca amb vocació de transformació social. També volen donar les gràcies a totes les persones del sector empresarial i polític que han col·laborat desinteressadament en el treball d'investigació, aportant-nos les seves valuoses percepcions.

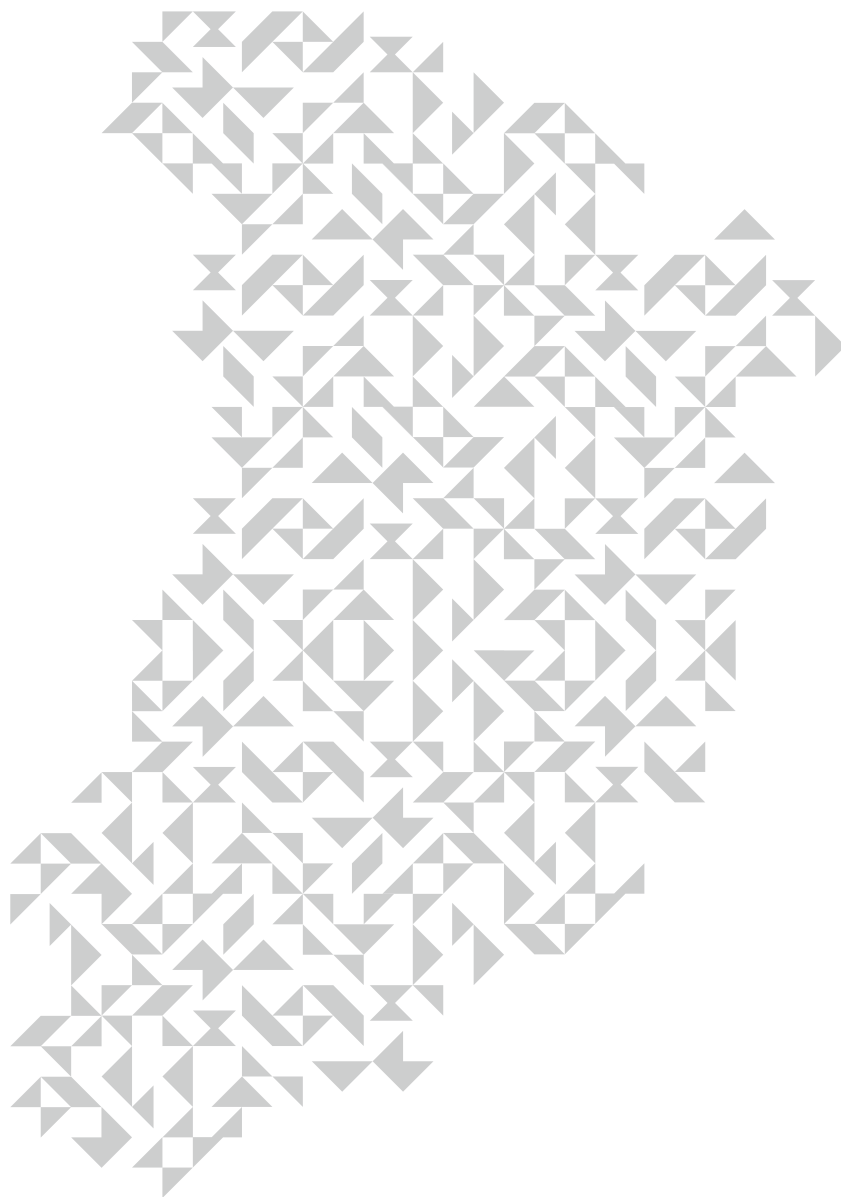

6. Bibliografia

6. Bibliografia

- Ferrmed (2022). Trànsit i Optimització del Canvi Modal a la Unió Europea. <http://www.ferrmed.com/ferrmed-studies>
- Randstad Research. (2022). Informe de rotación laboral en España. <https://www.randstadresearch.es/informe-rotacion-2022/>
- The Economist (2021). The World 2021. <https://www.economist.com/the-world-in-2021>
- Yoshimura, Y., Kumakoshi, Y., Fan, Y., Milardo, S., Koizumi, H., Santi, P., Arias, J. D. B., Zheng, S., & Ratti, C. (2021). Street pedestrianization in urban districts: Economic impacts in Spanish cities. *Cities*, 120, 103468. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103468>
- Alicke, K., Gupta, R., Trautwein, V. (2020). Reseteando las cadenas de suministro para la nueva normalidad. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/capabilities/operations/our-insights/resetting-supply-chains-for-the-next-normal/es-ES>

Informe elaborat per:

**Universitat
de Lleida**

**BARCELONA
SCHOOL OF
MANAGEMENT**

Per encàrrec de:

**Cambra de Comerç
de Lleida**

Amb la col·laboració de:

Diputació de Lleida
Patronat de Promoció Econòmica

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida